

ВІСНИК ПРОФОСВІТИ

Видається з 1992 року,
як зареєстроване видання – з січня 1994 року

Жовтень 2021 року
Виходить 2 рази на місяць

№ 15-16

Орган Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

29 жовтня 2021 року

ЧИТАЙТЕ У НОМЕРІ

- «ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»: XIII МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА ПОПОВНИЛА СКАРБНИЧКУ ВІДЗНАК У ПРОФТЕХОСВІТУ ХАРКІВЩИНИ
- РОЛЬ СТАРШОГО МАЙСТРА У СТВОРЕННІ УМОВ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ П(ПТ)О
- ВИВЧАЄМО ТА УЗАГАЛЬНЮЄМО ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД
- РОЛЬ І МІСЦЕ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ
- КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПРОФЕСІЙ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ
- СИНЕРГЕТИКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД У СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ) ОСВІТІ
- ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПОШУК ВИКЛАДАЧА
- МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ: ПОГЛЯД ОЗЕЛЕНЮВАЧА
- ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗП(ПТ)О У ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
- НОВІ НОРМАТИВНІ АКТИ У СФЕРІ ОСВІТИ

«ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»: XIII Міжнародна виставка поповнила скарбничку відзнак у профтехосвіту Харківщини

20-22 жовтня 2021 року відбулася Тринадцята міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» й виставка освіти за кордоном «World Edu» – наймасштабніший триденний професійний захід в освітньому середовищі нашої країни, який організовує та проводить Компанія «Виставковий

Світ» за інформаційної та методично-організаційної підтримки Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України й Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти». Цьогоріч

виставка представляла учасників з 21 регіону України, а також Литви, Греції, Чехії та Словаччини.

Захід спрямований на обговорення нагальних проблем, обмін практикою впровадження сучасних педагогічних інновацій і рішень, спілкування між

виробниками засобів навчання і їх безпосередніми користувачами – це професійна платформа для ділових контактів і визначення шляхів інтеграції до європейського освітнього й наукового співтовариства.

Багато років поспіль роботу виставки супроводжують науково-практичні конференції, тематичні семінари, воркшопи, презентації, майстер-класи, тренінги за участю керівників, провідних фахівців і науковців МОН України, НАПН України,

ПРОФТЕХОСВІТУ ХАРКІВЩИНИ ПРЕДСТАВЛЯЛИ ТАКІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ:

- Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області;
- Люботинський професійний ліцей залізничного транспорту;
- ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»;
- ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти».

Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» – професійний захід в освітньому середовищі України, створений для обміну досвідом використання сучасних освітніх технологій і ресурсів, цифрових інструментів у освітньому процесі, презентації кращих педагогічних практик, наукових напрямів, творчих ідей, досвіду й перспектив розвитку міжнародної співпраці, демонстрації сучасного навчального обладнання, програм, методичних матеріалів від українських виробників і представництв.

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», керівників закладів освіти, педагогів-практиків, представників закордонних закладів освіти та міжнародних представництв, виробників і постачальників навчального обладнання, а також випускників, учнів, батьків і широкої громадськості.

Як і щоразу, починаючи з 2017 року, заклади професійної (професійно-технічної) освіти Харківщини також представляли на виставці профорієнтаційні стенди та буклети, кон-

курсні та методичні матеріали, мистецьку експозицію. За доброю традицією чи не найбільша увага учасників зібрання була прикута до красноманки всіх областей України», яку представив ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище

швейного виробництва та побуту».

Усі учасники взяли участь у номінації «Упровадження в освітню діяльність інноваційних проектів, моделей, систем, технологій, методик, що спрямовані на підвищення якості освіти» і за підсумками роботи журі були нагороджені Дипломами МОНУ, Національної академії педагогічних наук України та ЗОЛОТИМИ МЕДАЛЯМИ.

Русланова Тетяна Олександрівна, директор НМЦ ПТО у Харківській області, отримала Подяку від МОНУ, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» та Національної академії педагогічних наук України за плідну організаторську діяльність і вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти.

Вітаємо делегацію й увесь колектив учасників виставки з новими нагородами та щиро зичимо нових досягнень і щедрих ужинок на виставковій, освітньо-науковій та творчій нивах.

ТАК ТРИМАТИ!

Юлія РУДЕНКО,
методист НМЦ ПТО у Харківській області

НАШІ НАГОРОДИ

ВИВЧАЄМО ТА УЗАГАЛЬНЮЄМО ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД

Створення керованої систем вивчення й упровадження найновіших досягнень науки та педагогічної практики в освітній процес є одним із головних завдань методичних служб, керівників закладів освіти. Давайте розглянемо трансформацію поняття передового педагогічного досвіду.

Спочатку було поняття «педагогічний досвід» – практика педагогічної діяльності людини, результат, який виявляє рівень опанування її об'єктивними закономірностями.

Далі з'явилося поняття «передовий педагогічний досвід» – ідеалізація реального педагогічного процесу: абстрагування від випадкових, неістотних елементів і конкретних умов педагогічної діяльності й виділення суттєвого в ньому, провідної педагогічної ідеї чи методичної систем у чистому вигляді, що зумовлює високу ефективність навчально-виховної діяльності.

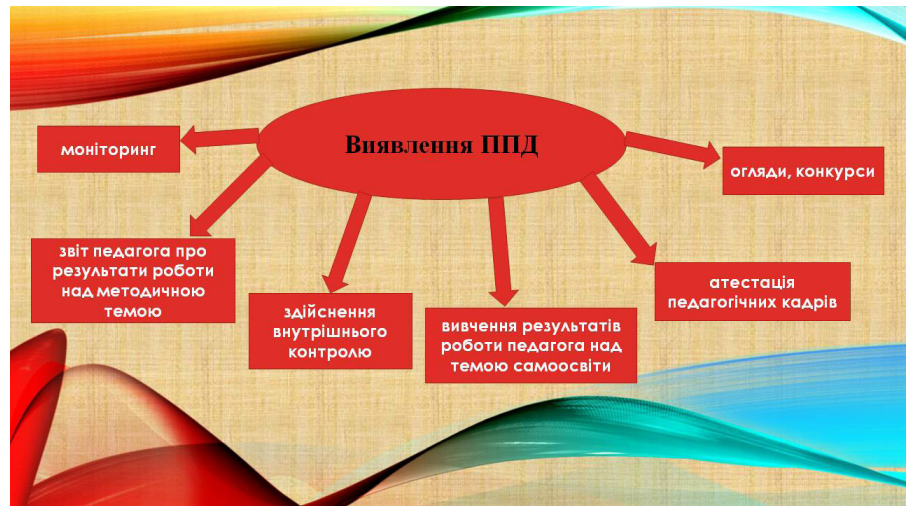
Потім це поняття переросло в «ефективний педагогічний досвід» – це діяльність педагога, яка забезпечує стійку ефективність освітнього процесу шляхом використання оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових систем навчання і виховання або вже відомих форм, методів, прийомів, засобів роботи на їх основі.

Виявлення передового педагогічного досвіду – непросте завдання, воно відбувається в ході ряду заходів.

При вивченні і діагностиці передового досвіду (змісту, методів, прийомів роботи педагога) використовується спостереження:

- відвідування навчальних занять, заходів;
- цілеспрямоване сприйняття педагогічного процесу з використанням сучасних аудіо- і відеозасобів;
- методів опитувальної діагностики.

На основі зібраного матеріалу на рівні ЗП(П)О відбувається узагальнення досвіду творчого педагога

МЕТОДИ ОПИТУВАЛЬНОЇ ДІАГНОСТИКИ:

- бесіда з викладачем;
- анкетування
- контрольні роботи для учнів;
- педагогічне тестування;
- соціометричні методики;
- методи експертних оцінок;
- вивчення творчої лабораторії педагога;
- вивчення думки оточуючих, колег;
- вивчення і аналіз документації:
 - *конспектів уроків
 - *заходів
 - *методичних розробок
 - *дидактичних матеріалів
 - *продуктів діяльності учнів
 - *вивчення оцінки особистісних якостей
 - *відношення педагога до педагогічної діяльності
 - *вивчення результатів діяльності педагога і учнів

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

ОПИС ДОСВІДУ ВКЛЮЧАЄ ТАКІ АСПЕКТИ:

- ПІДГОТОВКА ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ;
- ВИСВІТЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТЕМИ ОКРЕМОГО УРОКУ;
- ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ НОВОГО МАТЕРІАЛУ, ПРАКТИЧНОЇ СПРЯМОВАНІСТІ;
- ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ОГЛЯДУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ;
- ПЕРЕВІРКА ТА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ;
- ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДНОСТІ, ДИФЕРЕНЦІЙОВАНІСТІ, ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ, ІХ ПЕРЕВІРКА І ВИКОНАННЯ;
- ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ.

ВАЖЛИВА ЧАСТИНА РОБОТИ Є УЗАГАЛЬНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ:

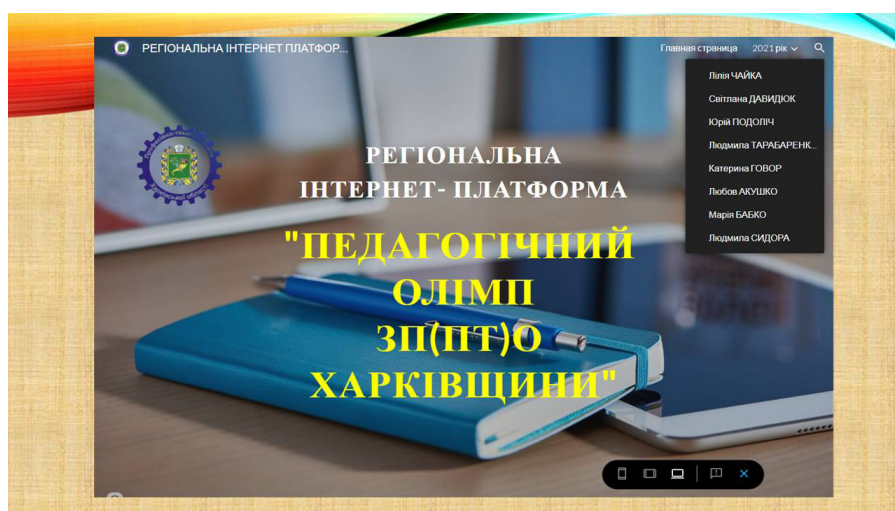
- *ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
- *РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПОДАЛЬШОЇ РОБОТИ

шляхом оформлення й опису системи роботи, авторських технологій тощо.

Опис досвіду супроводжується додатками з метою повного розкриття змісту. Важливою стороною узагальнення досвіду є його теоретичне осмислення і обґрунтування. Необхідно ідентифікувати досвід, який узагальнюється з усіма позиціями класифікаційної схеми освітніх технологій.

Рішення про порядок узагальнення приймає заклад освіти, науково-методичний центр. Відповідальна особа за узагальнення досвіду систематизує дрібний матеріал, здійснює опис, визначає час, форму узагальнення, готує відповідний документ (протокол, рекомендації, довідку, наказ) і подає на експертну комісію, яка складає експертний висновок і дає рекомендації з оформлення досвіду роботи з метою його подальшого поширення. Підготовлені матеріали з досвіду розглядаються та обговорюються на засіданні методичної комісії, педагогічної ради закладу освіти. Як результат, порушується клопотання про затвердження конкретного досвіду.

Матеріали щодо вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду експонуються під час проведення виставок, розглядаються на інструктивно-методичних нарадах

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ПЕДАГОГА, НОСІЯ ДОСВІДУ

1. Стежте за науково-методичною літературою, ведіть бібліографію використаних джерел.
2. Збирайте і накопичуйте матеріали, що відображають досвід вашої роботи: друковану продукцію, плани виховної роботи, конспекти уроків, дидактичні матеріали, тести, учнівські творчі роботи, анкети, щоденники спостережень, психолого-педагогічні характеристики учнів, а також ведіть записи своїх здобутків.
3. Обираючи тему для узагальнення досвіду, враховуючи успіхи й недоліки колег, сформулюйте тему чітко й конкретно.
4. Визначте форму представлення вашого досвіду. Це може бути доповідь, стаття.
5. Систематизуйте методичні матеріали, супроводивши їх карточками пояснювальними.
6. Складіть короткий план (3-4 питання) тему з тезами, де повинна бути викладена ідея досвіду.
7. Досвід оцінюйте критично.
8. Працюючи над темою, радьтеся зі своїми колегами.
9. Оформіть додатки.

ПАМ'ЯТКА ФАХІВЦЕВІ, ЯКИЙ ОПИСУЄ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД

1. Визначити чітко назву, тему, обґрунтування актуальності, формування робочої групи для вивчення досвіду.
2. Попереднє вивчення досвіду – ознайомлення з об'єктом досвіду, визначення основних його ідей, уточнення методів вивчення.
3. Теоретична підготовка – вивчення теоретичних і методичних положень, які стосуються досліджуваної проблеми, традиційних форм та методів навчання і виховання, визначення досвіду, конкретизація його теми, з'ясування педагогічних умов, які забезпечують результативність.
4. Основне вивчення досвіду – збирання емпіричних матеріалів, вивчення окремих ланок процесу навчання і виховання, проведення контрольних зрізів, систематизація й узагальнення матеріалу, виявлення типового й оригінального.
5. Вивчення провідних педагогічних ідей досвіду – зіставлення результатів із вихідним положенням, визначення провідних ідей, вироблення методичних рекомендацій оцінювання перспективності досвіду.

працівників НМЦ ПТО у Харківській області, обласних методичних секціях для відповідних категорій педпрацівників ЗП(ПТ)О.

НМЦ ПТО у Харківській області організовано роботу щодо розповсюдження кращих педагогічних практик і створено **Регіональну інтернет-платформу «Педагогічний олімп закладів професійної (професійно-технічної освіти) Харківщини»**, урочисте відкриття та презентація якої відбулася 26.05.2021 у рамках педагогічних читань.

Метою створення цієї платформи є презентація досвіду роботи викладачів предметів професійно-теоретичної та загальноосвітньої підготовки, майстрів виробничого навчання ЗП(ПТ)О, їх досягнення у педагогічній діяльності.

На інтернет-платформі є можливість поділитися з колегами новим досвідом, проведення онлайн-уроків, цим самим самовдосконалитися та поділитися своєю майстерністю.

Світлана РУДНЄВА,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

РОЛЬ СТАРШОГО МАЙСТРА У СТВОРЕННІ УМОВ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ П(ПТ)О

Соціально-економічні виклики сьогодення переконують, що проблема модернізації професійно-технічної освіти в Україні є вкрай актуальною і, насамперед, для підвищення якості професійної освіти. Останніми роками дуже багато говорять і пишуть про якість освіти в найрізноманітніших аспектах; розробляються різні моделі і технології оцінювання якості підготовки кваліфікованих робітників.

Одним із аспектів якості професійної освіти є створення умов для впровадження стандартів П(ПТ)О (далі – СП(ПТ)О) нового покоління.

На сьогодні, коли зростають вимоги СТЕЙКХОЛДЕРІВ до якості професійної освіти, педагогам (не виключенням є і майстри в/н) нелегко сформувати зміст освітніх/навчальних програм відповідно до СП(ПТ)О з урахуванням передбачених ними результатів навчання. Тому роль старшого майстра ЗП(ПТ)О повинна бути спрямована на забезпечення належних умов та організацію педагогічної й методичної діяльності майстрів в/н щодо створення пакета навчально-плануючої документації відповідно до вимог освітніх стандартів.

Організація освітнього процесу повинна враховувати актуальні проблеми та соціальні вимоги до оновлення змісту професійної освіти. Це пов'язано з тим, що підвищилися вимоги до ключових показників професійної освіти та і здобувачі освіти по-іншому оцінюють процес навчання у ЗП(ПТ)О. Саме тому робота старшого майстра з упровадження СП(ПТ)О повинна розпочинатися з вивчення вимог сучасного ринку праці та роботодавців. Після чого, на нашу думку, необхідно скласти інфографіку впровадження СП(ПТ)О. Пропонуємо наступну інфографіку (див. рис.1).

Саме діяльність старшого майстра разом з методичною службою ЗП(ПТ)О має важливе значення для формування змісту професійної освіти відповідно до вимог стандартів, розроблених на компетентнісній основі, і, як наслідок, підвищення якості підготовки майбутніх робітників.

Ефективною формою надання допомоги майстрам в/н при впровадженні

1

Вивчити СП(ПТ)О, його дескриптори

2

Вивчити освітні компоненти робочого навчального плану

3

Разом з методистом ЗП(ПТ)О та головами методичних комісій проаналізувати навчальні модулі, зміст професійних компетентностей та скласти перелік компетентностей, які будуть сформовані на уроках в/н

4

Разом з методистом ЗП(ПТ)О провести інструктивно-методичну нараду з майстрами в/н на тему: «Формування змісту професійної освіти при впровадженні стандартів нового покоління»

5

Організувати роботу майстрів в/н щодо формування змісту навчальних модулів та професійних компетентностей (розробка освітніх/навчальних програм).

6

Організувати роботу майстрів в/н щодо розробки переліку навчально-виробничих робіт, критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів П(ПТ)О з предметів професійно-практичної підготовки

7

Організувати роботу майстрів в/н щодо оновлення інформаційно-методичного забезпечення уроку в/н відповідно до вимог нових стандартів

8

Організувати роботу майстрів в/н щодо оновлення стану матеріально-технічної бази відповідно до вимог нових стандартів

9

Провести групові чи індивідуальні консультації для майстрів в/н з виконання вищезазначених складових інфографіки

10

Скласти циклограму відвідування уроків в/н з метою контролю формування Hard Skills у здобувачів професійної освіти відповідно до вимог СП(ПТ)О

Рис.1. Інфографіка впровадження СП(ПТ)О

освітніх стандартів є індивідуальні консультації. Такі консультації можуть охоплювати проблеми впровадження нової навчальної програми, планування освітнього процесу, інформаційно-методичного забезпечення уроку в/н,

вибору форм та методів навчання. Насамперед, зміст освітніх/навчальних програм спочатку повинен включати перелік м'яких навичок, необхідних для конкретної професії відповідно до стандартів, розроблених на основі ком-

петентнісного підходу, а зміст певного модуля (предмета) – тверді навички, необхідні для виконання трудових функцій з окремо взятої професії.

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти теж має змінитися. Педагоги повинні перевіряти не те, скільки навчального матеріалу здатен запам'ятати учень, а те, як вони вміють мислити, навчатися самостійно, досягати позитивних результатів у ви-

рішенні виробничих завдань тощо.

Ми вже зараз поступово змінюємо підходи до державної (поетапної) кваліфікаційної атестації здобувачів П(П)О. На завершальному етапі навчання ми оцінюємо (принаймні повинні оцінювати) не те, на скільки балів він знає та вміє виконувати певні трудові функції, а чи знає та вміє учень виконувати певний вид робіт відповідно до освітнього стандарту.

Плідна робота старшого майстра з майстрами в/н має забезпечити проведення сучасних уроків виробничого навчання відповідно до змісту нових стандартів та оновленого змісту освітніх програм, що, безумовно, підвищить якість підготовки майбутнього робітника відповідно до вимог ринку праці.

Зінаїда НАЗАРЕЦЬ,

завідуюча лабораторією профпідготовки НМЦ ПТО у Харківській області

На допомогу класному керівнику

РОЛЬ І МІСЦЕ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

В сучасних умовах суспільного розвитку все більше зростає роль закладу освіти у формуванні особистості, здатної забезпечити прогрес нації. Розглядаючи, зокрема, проблему національного виховання, доцільно підкреслити, що одна із головних фігур у виконанні поставлених завдань – класний керівник – безпосередній наставник, вихователь, консультант учнівської молоді. Він у тісній співпраці, співтворчості з учнями, батьками, керівниками гуртків і секцій, вихователями, викладачами-предметниками, громадськістю організовує і спрямовує виховний процес.

Класний керівник виконує такі функціональні обов'язки:

- забезпечує умови для засвоєння програм;
- утверджує принципи загальнолюдської моралі, правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбства, поміркованості та інших добродійностей;
- виховує повагу до батьків, жінки, культурно-національних духовностей, історичних цінностей України, походження державного і соціального устрою, цивілізацій, відмінних від власних, дбайливе ставлення до навколишнього світу;
- готує до свідомого життя в душі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- дотримується педагогічної етики, моралі, поважає гідність дитини;
- захищає підростаюче покоління від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, запобігає вживанню ними алкоголю, наркотиків, інших

шкідливих звичок;

- постійно підвищує свій професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну і політичну культуру.

Як бачимо, вплив педагога на учнів складає ту виховну силу, яку не можна замінити ніякими статутами і програмами. Цілком справедливо стверджував К.Д. Ушинський, що «особистість вихователя означає все у вихованні. Тільки особистість може діяти на розвиток, тільки характером можна сформувавши характер».

Отже, в кожному наставнику важливі: характер, моральність, переконання. Виконуючи головні завдання закладу освіти, класний керівник, як особистість, має відповідати певним критеріям:

а) суспільно-гуманістична спрямованість, що передбачає високий рівень суспільної та національної свідомості, самосвідомості, переконаності; усвідомлення громадянського обов'язку, політичну культуру та культуру міжнародного спілкування, високий рівень моральної вихованості; соціальну активність і відповідальність; навички суспільно-гуманістичної роботи, вміння творчо працювати, використовувати і цінувати колективний досвід, прислухатись до думки колег, критично оцінювати досягнуте; вміння працювати на основі співдіяльності, співтворчості, співпраці; прояв громадської активності на благо суверенної України;

б) професійно-педагогічна спрямованість, змістом якої є: уявлення про соціальну роль педагогічної професії; інтерес до дитини як суб'єкта діяльності вміння розуміти її потреби і особливості, складність неоднознач-

ність внутрішнього світу, педагогічна спостережливості; педагогічний такт;

в) високий рівень педагогічної майстерності, яка передбачає знання основ предмета, завдань педагогіки; закономірності вікового, анатомо-фізіологічного та психічного розвитку, соціального формування особистості; розуміння суті, мети, завдань, форм і методів виховання; знання індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей вихованців; наявність умінь і навичок організації виховної діяльності – виявляти рівень вихованості; проектувати розвиток особистості в колективі, планувати, відбирати, узагальнювати освітній матеріал; володіти прийомами, засобами педагогічної техніки; встановлювати педагогічно доцільні взаємовідносини з окремими учнями, малими групами, учнівським колективом, батьками, педагогами, аналізувати свою діяльність і діяльність колективу, наслідки роботи.

Отже, основними вимогами до особистості класного керівника є:

- суспільно-гуманістична спрямованість;
- педагогічна майстерність;
- ерудиція і культурний світогляд;
- моральний авторитет;
- педагогічний такт;
- любов і повага до дітей;
- педагогічний оптимізм;
- організаторські вміння;
- творчий підхід;
- безперервне підвищення кваліфікації.

На сьогодні, коли вплив різних сфер на учнів інколи виявляється сильнішим за організовані педагогом заходи, сутність роботи класного керівника

не можна розглядати по-старому. У сучасному закладі освіти виникає така ситуація, коли класний керівник повинен за короткий відрізок часу виконати великий обсяг роботи. У ньому і проявляється необхідність інтенсифікації цілісного процесу виховання. Тому слід підняти свою роботу на якісно новий рівень, по-новому усвідомити роль класного керівника. *Який він сучасний класний керівник? Сучасний класний керівник повинен:*

- бути відвертим у своїх поглядах;
- відчувати внутрішній світ учня;
- щиро цікавитися життям учнів;
- бути справедливим та не принижувати учня;
- мати знання з теорії та методики виховної роботи;
- добре володіти основними нормативними документами;
- цікавитися питаннями, які хвилюють сучасну молодь;
- вивчати новітні інформаційні технології;
- систематично підвищувати свою кваліфікацію.

У чому ж сутність нових підходів до розуміння змісту роботи класного керівника в умовах цілісного освітнього процесу? З точки зору класного керівника, цілісний процес виховання може бути розділений на дві важливі частини: **перша**, об'єктивна сторона змістовної організації всього учнівського життя; **друга**, суб'єктивна сторона психічних станів, переживань, формування поглядів, особистісних рис та індивідуальних здібностей.

Класний керівник лише частково організовує життя і діяльність вихованців. Тут значну роль відіграють батьки, керівники гуртків, секцій, позашкільні установи та ін. Але класний керівник разом з ними відповідає за зміст виховного процесу, за участь у цьому учнів, їх життєву позицію, за забезпечення повної відповідності характеру цілісного виховного процесу меті національного виховання.

Педагог має бути добре інформований про участь вихованців у різних видах діяльності, взаємовідносинах їх у групах, про характер і зміст спілкування, потреби, інтереси, стимули і мотиви поведінки. Одержуючи і обробляючи інформацію, класний керівник контролює хід цілісного процесу виховання кожного вихованця, аналізує характер впливу на нього, обробляє дані відповідно до наслідків виховання основним критеріям вихованості, вносить педа-

гогічні корективи в життя учнівського колективу.

Вихідна методологічна позиція класного керівника – у формуванні дитини, підлітка, юнака, дівчини як індивідуальності, коли педагог прагне перетворити зовнішні соціально-цінні спонукання у внутрішні стимули поведінки особистості учня, коли він самостійно прагне до досягнення мети, проявляючи цілеспрямованість і волю.

Одним словом, виховна ефективність виникає тоді, коли цілісний педагогічний процес з врахуванням вікових особливостей переміщується із сфери зовнішніх впливів у сферу внутрішніх стимулів діяльності, коли виховання на кожному етапі вікового розвитку особистості переростає у самовиховання. Звичайно, перший і найбільш відчутний наслідок виховання, на думку В.О.Сухомлинського, у тому, щоб людина стала думати про саму себе, замислитися над запитанням: що в мені гарне, а що погане?

Класне керівництво — найбільша відповідальність у роботі педагога. Він має стати й «мамою», і «татом» для учнів. Це наставник, радник і психолог в одній особі. *Хто ж він насправді і ким має бути?*

Класний керівник має вміти «подати себе», завоювати авторитет. Найкраще це зробити, показуючи свою повагу до кожного учня, як особистості із власними думками, поглядами та сприйняттям світу. Незайвим буде продемонструвати свою обізнаність і у предметі викладання. Учні, зазвичай, підсвідомо, з повагою ставляться до людей, які є справжніми професіоналами своєї справи. Адже, думають вони, якщо він чи вона чогось не знає, то чому може навчити мене? І чому я маю слухатись порад людини, яка сама не розуміє, про що говорить? Звичайно, усе знати неможливо, тому можна запропонувати усім разом пошукати відповідь на важке запитання.

Кожне нове покоління учнів відрізняється від попереднього. І класний керівник, навіть досвідчений, відчуває труднощі у відносинах з учнями. Щоб подолати ці труднощі класний керівник повинен, насамперед, бути доброзичливим, відкритим, але при цьому не бути суворим. Тим викладачам, які працюють на посаді класного керівника із задоволенням, знайти спільну мову з учнями легко. Особистий підхід до кожного учня, формування довіри у спілкуванні — найголовніше в його

роботі. Замість осуду він порадить, як краще зробити, замість неприємної розмови про низький бал чи прогул — намагатиметься дізнатися про причину такої поведінки. Такий класний керівник — знахідка для учнів. Навіть із «важкими» учнями він намагатиметься знайти спільну мову.

Сучасний класний керівник не повинен стояти на місці. І самоосвіти це стосується насамперед. Ви повинні мати уявлення про психологічні особливості віку учнів, з якими працюєте, у вас вони повинні бачити інтелігентну та освічену людину. Вони діти свого над технологічного часу. Вони багато спілкуються в Інтернеті, вони мобільні. Вам потрібно завжди бути на крок попереду, цікавитися тим, що цікаво їм, розмовляти з ними однією мовою. Це допоможе кожному з них розкритися перед вами та реалізувати свій потенціал. Завжди плануйте виховні години з урахуванням сучасних тем, будьте відверті та тактовні.

Дуже важливим для класного керівника є вміння вирішувати конфлікти між учнями та іншими педагогами. Тут уже необхідно проявити всі свої дипломатичні здібності. Під час вирішення конфлікту між двома чи кількома учнями, найкраще буде поговорити з кожним із них окремо, тет-а-тет. Таким чином легше, ніж під час привселюдного обговорення, зробити розмову довірливою, а звідси й дізнатись про те, що стало причиною сварки. Також корисною буде розмова з обома сторонами одночасно. Класний керівник, як досвідчена й розумна людина, має запропонувати шляхи подолання проблеми, а також примирення ворогуючих сторін.

Якщо ж конфлікт виник між учнем і педагогом, індивідуальна бесіда з кожним також буде доцільною. І якщо учень впевнено стоїть на своєму, варто пригадати, що викладачі теж іноді можуть бути неправі, особливо якщо це стосується об'єктивності та справедливості, відсутність яких учні швидко помічають. Тож не треба одразу карати учня, спершу треба розібратись у ситуації, а вже потім шукати винних. Звичайно, не має однозначної відповіді на запитання, що символізує собою класний керівник — покарання чи пільги? Але головним є те, що ця людина відіграє важливу роль у житті учнів. Проте лише в тому випадку, коли сама прагне цього.

Враховуючи вищезазначене, а також з метою вивчення потреб та очікувань

учнів ЗП(ПТ)О від класного керівника, вибору ним найбільш оптимальної педагогічної траєкторії у процесі взаємодії з учнівським колективом у 2021 році НМЦ ПТО у Харківській області проведено анонімне анкетування «Класний керівник очима учнів» (додаток), в якому взяли участь 24 ЗП(ПТ)О Харкова та області. Загальна кількість опитаних учнів становить 1507, з них: I курс – 617 осіб, II – 512, III – 378.

Проаналізувавши результати опитування, було виявлено, що на питання «Якими здібностями повинен володіти Ваш класний керівник?» 45% учнів відповіли, що це професійні здібності, 30% – комунікативні та 19% – організаторські. Почуття, з якими найчастіше учні ідуть до ЗП(ПТ)О, респонденти визначили: 49% – радість, 12% – спокій, 12% – байдужість, 11% – передчуття неприємностей (рис. 1).

Взаємовідносини з класним керівником опитані охарактеризували так: 50% – теплі та дружні, 30% – довірливі. І це дуже добре. Але частка учнів очікує у ЗП(ПТ)О неприємності від викладача-предметника (24%), від однокласників (23%), а 42% опитаних зовсім не очікують неприємностей, що характеризує позитивну атмосферу в закладі освіти, але на ці показники необхідно звернути увагу.

На питання «Якими повинні бути функції класного керівника?» 37% респондентів відповіли «старшого товариша», 23% – «другої мами» та 14% – «спрямовувати на дію» (рис. 2).

22% учнів вважають, що класний керівник повинен володіти комунікативністю, 17% – толерантністю, 15% – відвертістю, 11% – уважністю (рис. 3).

За результатами анкетування 45% опитаних хотіли б встановити з класним керівником дружні стосунки, 28% – доброзичливі, 20% – поважні.

Досить цікавими були відповіді на питання «Яке почуття ви найчастіше відчуваєте до свого класного керівника?» – 29% відчувають радість, 34% – повагу, 18% – любов, 13% – нейтральні почуття, 6% – страх.

Опитування засвідчило, що 65% респондентів ніколи не мають конфліктів з класним керівником, – і це дуже радує, 25% – рідко конфліктують і лише 5% – часто вступають у суперечку.

Відповіді на питання «Які причини ваших конфліктів?» дають можливість проаналізувати та замислитися над непорозумінням у взаємовідносинах. Так,

2. З яким почуттям найчастіше ви ідете до ЗП(ПТ)О?

	I курс	II курс	III курс	Загальна кількість	% відношення
байдужістю	87	60	41	188	12%
радістю	317	254	166	737	49%
передчуттям неприємностей	30	27	108	165	11%
необхідністю	55	65	17	137	9%
обов'язку	30	52	15	97	7%
у спокійному стані	98	54	31	183	12%

Рис. 1.

5. Якими повинні бути, на вашу думку, функції класного керівника?

	I курс	II курс	III курс	Загальна кількість	% відношення
другої мами	180	97	81	358	23%
старшого товариша	264	202	104	570	37%
контролера за успішністю	70	50	28	148	10%
спрямовувати на дію	54	43	100	197	14%
вирішувати складні ситуації	22	60	35	117	8%
важко відповісти	27	60	30	117	8%

Рис. 2.

6. Якими рисами характеру, на вашу думку, повинен володіти класний керівник?

	I курс	II курс	III курс	Загальна кількість	% відношення
доброзичливість	50	44	37	131	10%
уважність	74	56	40	170	11%
спокійність	60	47	54	161	10%
комунікативність	107	107	99	313	22%
толерантність	100	80	51	231	17%
відвертість	110	67	50	227	15%
справедливість	50	60	20	130	9%
лояльність	53	51	10	114	4%
оптимістичність	13	0	17	30	2%

Рис. 3.

48% опитаних вважають причиною конфліктів зовнішні обставини, 18% – непорозуміння та 21% – поведінку групи.

Отже, можна зробити висновок, що хоч анкетування було анонімним, але є досить інформативним для класного керівника, щоб скорегувати вектори у

своєї діяльності.

Враховуючи результати опитування та певні вимоги до сучасного класного керівника, пропонуємо деякі поради, які, маємо надію, стануть вам у нагоді для порозуміння з учнями та для налагодження з ними дружніх і довірливих стосунків.

ПОРАДИ СУЧАСНОМУ КЛАСНОМУ КЕРІВНИКУ

Хоч досвід і приходить з роками, але є чимало способів оволодіти деякими педагогічними премудростями вже на початку професійного шляху. За визнанням педагогів, одного тільки стажу недостатньо, щоб налагодити необхідний контакт з учнем. Кожне нове покоління хоч трохи, але відрізняється від попереднього. І навіть найдосвідченіший і заслужений педагог може відчувати труднощі у відносинах з учнями. Напевно, це теж місія педагога – «бути своїм у світі дитини».

Зазвичай, початківці-класні керівники дуже хвилюються і переживають. Такій категорії класних керівників варто вдатися до простих, але дієвих порад:

- Законспекуйте план свого знайомства з групою, з батьками. Через хвилювання можуть виникнути незручні паузи, підказка повинна бути під рукою.

- Не намагайтеся відразу загравати з учнями. Вони можуть прийняти це за вашу слабкість, яка є відмінним приводом відсутності авторитету і підпорядкування. Ви повинні бути доброзичливі, відкриті, але при цьому ж суворі. Учні дуже добре це відчують. Відразу визначте ту дистанцію, яка допоможе вам керувати групою, а не вибудовувати більш-менш безпроблемні відносини. Але і не перестарайтеся. Група вас буде просто боятися і, м'яко кажучи, недолюбувати.

- Обговоріть правила ваших взаємин. Учні будь-якого віку залишаються дітьми і люблять грати в рольові ігри. Їм все ще потрібні правила гри. Дайте учням зрозуміти, як ви бачите ваші довірливі відносини. З першої зустрічі вони повинні усвідомити, що ви йдете з ними на реальний контакт.

- Ваші перші зустрічі не повинні складатися з одних формальностей. Обов'язково виявляйте цікавість до всіх і кожного. Їх багато, і кожен хоче заявити про себе. Та й вам буде простіше зрозуміти, що вдає із себе кожен ваш учень.

- Ведіть щоденник. Для класного керівника це реальна можливість контролювати процес. На початку роботи вам важко буде тримати в голові безліч інформації, адже у кожного учня будуть якісь поточні навчальні питання. Часто педагог навіть не уявляє собі, як широко розуміються його обов'язки. Він повинен знати про стан навчання учня, про його поведінку, взаємини з групою і викладачами, обставинами в родині тощо.

- Учні не повинні бачити вашу байдужість ні в якому її прояві. Кредит довіри буде вичерпаний в ту ж секунду. Навіть якщо у вас немає часу для вирішення проблеми, що виникла, учень повинен бачити вашу готовність допомогти. Звичайно, не варто виділяти «любимчиків». Ви повинні зберігати розумний нейтралітет.

- Намагайтеся стимулювати дитячу активність прикладами інших учнів, але робіть це тонко. Кожен учень повинен бачити чийсь успіх, чийсь досягнення як реальну мету для себе.

- Одне з ваших головних завдань – згуртування колективу. У ваших силах об'єднати навіть групу, що складається з маленьких угруповань. Найправильніший спосіб – колективна перемога. Ніщо так не об'єднує, як спільний дух радості, задоволення, значущого досягнення. Для початку цього можуть бути лицейні конкурси та заходи, яких чимало в плані виховної роботи. Потім ви можете скористатися благами сучасного суспільства: чимало цікавих конкурсів або проєктів проводиться в Інтернеті. Учні цікаво вийти за рамки свого закладу освіти, зробити щось нове і яскраве, а значить, відзначитися. Побачивши вашу ініціативу, діти відзначать для себе, що ви дійсно їхній друг і помічник.

- Намагайтеся стежити за змінами в житті кожного учня. Не соромтеся вітати учнів з сімейними святами, відстежуйте їх успіхи. Учнів ціпає така увага, до того ж не всі отримують її в достатку від батьків.

- Чудово, якщо і в вас вони будуть бачити людину сучасну. На виховних годинах піднімайте теми, які важливі для них сьогодні. Будьте відверті і шукайте відповідь. Будьте тактовні і делікатні, цінують неповторність особистості кожного учня. Влаштовуйте спільні перегляди актуальних фільмів, обговорюйте їх разом з ними.

- Дійте в одному ланцюгу з батьками. Ваші виховні старання повинні бути об'єднані однією метою і рухатися в одному напрямку. Залучайте батьків до загальногрупових справ. І навіть якщо спочатку це буде нелегко, але такий досвід надзвичайно корисний.

- Ну і, звичайно, любіть учнів. Без цієї умови навряд чи можна бути хорошим класним керівником.

Список використаних джерел

1. Балух М.М., Бучківська Г.В., Вітюк І.С. та ін. Нова українська школа – діалог з Василем Сухомлинським: колективна монографія. – Хмельницький: ФОП «О.М.Казаков», 2018. – 75 с.

2. Дубасенюк О.А. Практикум з педагогіки: навч. посіб. 3-те вид., доп. і перероб. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 485 с.

3. Єремєєва В.М. Технологія вивчення теорії та методики виховання: методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 114 с.

4. Кащинська Л.Л. Довідник класного керівника. – Рівне: ІПКПК, 1999. – 96 с.

5. Матвієнко О.В. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання. – Київ: ПЦ «Фоліант», 2005. – 200 с.

6. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти // Інф. збірник Міністерства освіти та науки України. – 2000. – №22. – С.3-7.

7. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори: в 5-ти т. – Київ: Радянська школа, 1977. – Т. 3. – 279 с.

8. Шквир О.Л. Методика роботи класного керівника: навчальний посібник. – 2-ге видання, перероблене. – Хмельницький: ХГПА, 2020. – 114 с.

Додаток

АНКЕТА

«Класний керівник очима учнів»

1. Якими здібностями повинен володіти ваш класний керівник?

- організаторськими;
- комунікативними;
- професійними;
- інші варіанти.

2.3 Яким почуттям найчастіше ви йдете до ЗП(ПТ)О?

- байдужістю;
- радістю;
- передчуттям неприсмностей;
- інші варіанти.

3. Як ви можете охарактеризувати свої взаємовідносини з класним керівником?

- теплі та дружні;
- нейтральні;
- конфліктні;
- інші варіанти.

4. Від кого ви очікуєте неприємностей найчастіше в ЗП(ПТ)О?

- від викладача-предметника;
- від класного керівника;
- від одногрупників;
- інші варіанти.

5. Якими повинні бути, на вашу думку, функції класного керівника?

- другої мами;
- старшого товариша;
- контролера за успішністю;
- інші варіанти.

6. Якими рисами характеру, на вашу думку, повинен володіти клас-

ний керівник?

7. Які стосунки вам би хотілося установити з класним керівником?

8. Яке почуття ви найчастіше відчуваєте до свого класного керівника?

9. Чи бувають у вас конфлікти з класним керівником?

- часто;
- рідко;
- ніколи;
- інші варіанти.

10. Які причини ваших конфліктів?

- поведінка групи;

– порозуміння, яке виникає між вами;

- зовнішні обставини.
- інші варіанти.

11. Як ви вважаєте, ваша група...

- згуртована та дружня;
- розбита на компанії;
- кожен сам по собі;
- інші варіанти.

12. Що б ви порадили своєму класному керівнику?

Ольга МАРИНКА-СИРОМЯТНИКОВА,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

З досвіду роботи

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПРОФЕСІЙ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ

Сучасний викладач повинен організувати педагогічну роботу так, щоб кожен здобувач освіти зміг оволодіти низкою здатностей до якісних професійних дій, самонавчання, самоуправління, орієнтації, адаптації, передбачуваності та особистісною готовністю до майбутнього виконання певних трудових функцій.

Організації такої комунікації та навчання сприяє технологія «Кейс». Кейс-технологія як навчальний метод використовується для того, щоб задіяти комунікативні та творчі здібності учнів, навчити їх здобувати знання та сформувавши компетентності. Не менш важливо й те, що ця технологія досить сильно впливає на професіоналізацію здобувачів освіти, сприяє їхньому дорослішанню, формує інтерес, позитивну мотивацію до навчання, а головне вчить взаємодіяти в освітньому середовищі, з окремими учнями та безпосередньо з педагогом.

Цінність кейс-технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, умінь і навичок, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми.

На сьогодні розроблено дуже мало кейсів для предметів професійно-теоретичної підготовки. Впровадження кейс-технологій в освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) зна-

ходить поза межами реальної уваги, не маючи ні теоретичної, ні методичної підтримки.

На мою думку, кейс-метод повинен мати активне застосування в ЗП(ПТ)О, оскільки відповідає потребам часу і несе в собі великі потенційні можливості.

Одним із кейс-методів є «**Ігрове проєктування**». Саме цей метод доречно впроваджувати в освітній процес при підготовці здобувачів професійної освіти з професій громадського харчування. Основною метою його впровадження є створення або вдосконалення учнівських проєктів, перед створенням яких учасники розподіляються на групи, і кожна група розробляє проєкт. Учням необхідно задати завдання щодо створення проєктів різного типу: дослідний, пошуковий, творчий, аналітичний, прогностичний. Такі кейси дають можливість педагогу використати його на будь-якій стадії навчання і з різною метою.

Педагогами закладу освіти разом зі здобувачами професійної освіти було підготовлено ряд кейсів, першим з яких був «Здоровий спосіб життя».

Ми добре розуміємо, що здоров'я це ні з чим незрівнянна цінність. Створення такого проєкту пов'язано з тим, що останнім часом Україна стала на шлях поширення й популяризації харчової культури на національному рівні. Ця ідея пов'язана з поширенням

серед населення принципів здорового харчування.

На роботу з кейсом було відведено три заняття. Спочатку була створена креативна група, до складу якої увійшли педагоги та учні, які здійснювали підготовку та корегування сценарію.

ПЕРШЕ ЗАНЯТТЯ було присвячене знайомству з ситуацією і первинному аналізу інформації, а саме: **зануренню у спільну діяльність**. Учасники мали можливість ознайомитись з наданими їм матеріалами, обговорити їх у групі, поставити запитання викладачу та розробити відповідний алгоритм розв'язання проблеми.

ДРУГЕ ЗАНЯТТЯ присвячувалося ознайомленню з результатами роботи кожної групи, обговоренню та аналізу інформації, яку здобувачі професійної освіти знайшли, а також прийняттю колективного рішення. Інформаційно-методичний матеріал, який використовувався на занятті, подано на рис. 1.

ТРЕТЄ ЗАНЯТТЯ – захист проєкту «Здоровий спосіб життя»: аналіз і рефлексія спільної діяльності. Фоторепортаж презентації проєкту представлено на рис. 2

У ході третього заняття представники кожної групи висловлювали свою думку. По завершенню дискусії здобувачі освіти дійшли до висновку, що саме представники професії «Кухар; кондитер» повинні пропагувати культуру здорового харчування.

Інформаційний матеріал для здобувачів П(П)Т(О) та картки для перевірки відповідей

Увага! Завдання однакові для обох команд!
Зображення розробників продуктів

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Картки для перевірки відповідей:				
А Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	Б Хліб - «хліб блага- ровина» Держави Європейського Союзу, Китай, Бразилія, США, Іспанія, Італія, Польща, Україна, Франція, Німеччина, Турція, Велика Британія	В Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	Г Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	Д Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка
Е Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	С Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	Ж Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	З Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка	І Хліб - «хліб блага- ровина» Канада, США, Китай, Японія, Австралія, Корейська Республіка

Рис.1. Інформаційно-методичний матеріал

ПРОЕКТ «ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ»

Рис.2. Фоторепортаж презентації проєкту «Здоровий спосіб життя»

Проведення брейн-рингу в рамках проєкту «Здоровий спосіб життя» за методикою case технології

Рис.3. Під час проведення брейн-рингу

Завдання 1 туру

- вибрати виріб, форму виробу, начинку;
- підготувати сировину;
- скласти схему виробу;
- скласти інструкційно-технологічну карту; пояснити поняття та обґрунтувати навіщо необхідно знати ці терміни?: водопоглинаюча здібність; газотворююча здібність; клейковин; опара;
- описати технологічні процеси, а саме: бродіння дріжджового тіста; розстоювання; обминка; випікання;
- назвати оптимальні умови приготування дріжджового тіста;
- правила випікання виробу.

Бланк оцінювання завдання 1-го етапу

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							

Рис.4. Завдання I туру

У рамках проєкту «Здоровий спосіб життя» за методикою case-технології разом з викладачем математики та майстром виробничого навчання розроблено та проведено брейн-ринг (див. рис.3), змістова частина якого поєднала навчальний матеріал предметів професійно-теоретичної підготовки за професією «Кухар; кондитер» та предметів природничо-математичного циклу.

На мою думку, під час карантину також можна проводити заняття за допомогою кейс-методу, що дасть змогу не встановлювати здобувачам професійної (П)Т(О) дефлайн-опанування навчальним матеріалом, а надати їм змогу працювати у зручному для них темпі.

Наступна технологія, яку доречно використовувати в освітньому процесі – це «Кейс-стаді». Цей метод відрізняється наявністю великого за обсягом матеріалу, оскільки, крім опису окремої ситуації, надається і весь обсяг інформації, якою можуть користуватися учні.

У даному випадку основний наголос у роботі над відповідною задачею робиться на аналіз і синтез проблеми

та на прийняття рішень. Мета методу кейс-стаді – спільними зусиллями учнів проаналізувати подану ситуацію, розробити варіанти вирішення проблем, знайти їх практичне застосування. Закінчується робота здобувачів освіти оцінюванням їхніх запропонованих алгоритмів та визначенням кращого із запропонованих рішень.

Цей метод було введено в освітній процес завдяки підготовленому проєкту «Приготування дріжджового тіста опарним способом та виробів з нього», змістова частина якого відповідала стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Кондитер», розробленого на компетентнісній основі, а саме: змісту навчального модуля «Приготування дріжджового тіста опарним способом та виробів з нього».

Робота над даним проєктом відбувалась у дистанційному режимі в ігровій формі під час навчання в умовах карантину.

Для реалізації ідеї та досягнення мети проєкту класний керівник, викладач предметів професійно-теоретичної

підготовки та майстер виробничого навчання, здобувачі освіти групи КК-22 за професією «Кухар; кондитер» створили ситуацію під назвою «Волонтерська акція: «Смаколики пенсіонерам!!»». Метою акції було порадувати самотніх пенсіонерів смачною здобною випічкою з дріжджового тіста.

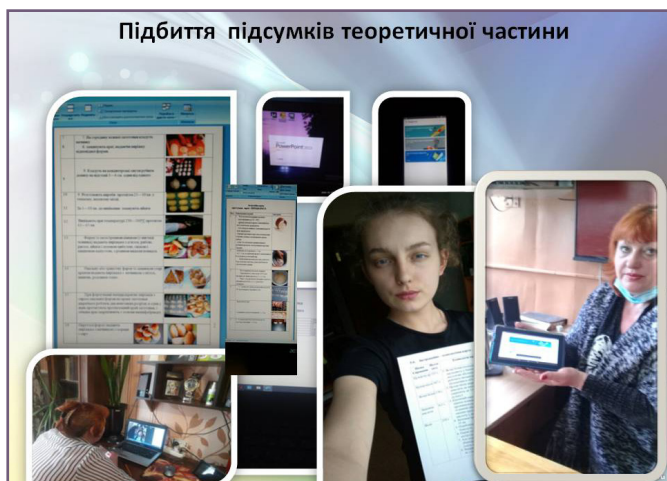
Робота розпочалась з того, що здобувачам освіти було надано завдання: користуючись підручником «Технології приготування борошняних та кондитерських виробів», скласти рецепт приготування дріжджового тіста опарним способом.

Розділивши учнів на мікрогрупи, перед ними було поставлено завдання: пройти 2 тури: 1 тур – теоретичний, 2 – практичний.

Теоретичне завдання було надано здобувачам освіти у вигляді презентації (див. рис.4).

Підбиваючи підсумки, було зрозуміло, що здобувачі освіти на достатньому рівні засвоїли теоретичний матеріал (див. рис.5).

Завдання II туру було виконано учнями дистанційно за темою:

Підбиття підсумків теоретичної частини

Рис.5. Підбиття підсумків I туру

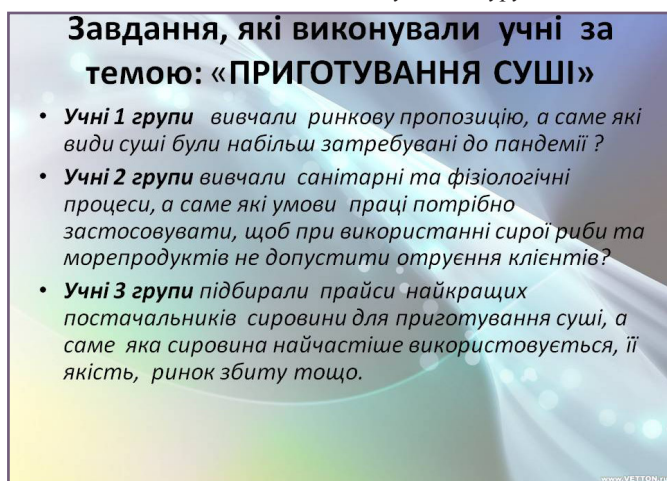

Завдання 2 туру

- ❖ Замісити тісто.
- ❖ Приготовити начинку.
- ❖ Сформувати виріб.
- ❖ Випікти виріб.
- ❖ Заповнити таблицю.

Маса тіста, кг.	Маса готового виробу	Температура випікання °С	Час випікання, хв.

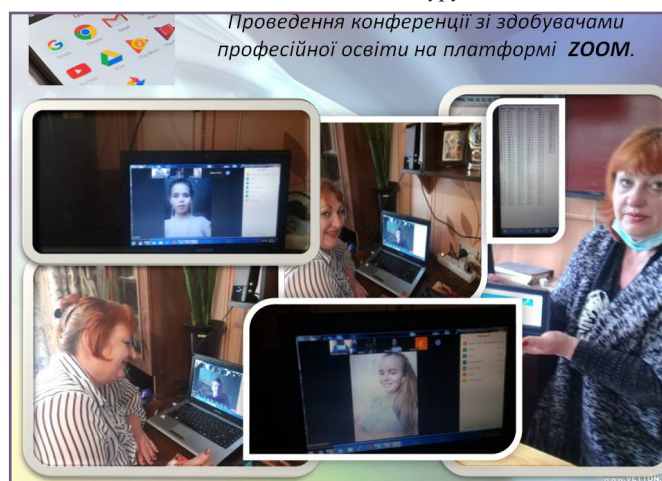
Рис.6. Завдання II туру

Завдання, які виконували учні за темою: «ПРИГОТУВАННЯ СУШІ»

- **Учні 1 групи** вивчали ринкову пропозицію, а саме які види суші були найбільш затребувані до пандемії?
- **Учні 2 групи** вивчали санітарні та фізіологічні процеси, а саме які умови праці потрібно застосовувати, щоб при використанні сирої риби та морепродуктів не допустити отруєння клієнтів?
- **Учні 3 групи** підбирали прайси найкращих постачальників сировини для приготування суші, а саме яка сировина найчастіше використовується, її якість, ринок збуту тощо.

Рис.7. Домашнє завдання для здобувачів освіти

Проведення конференції зі здобувачами професійної освіти на платформі ZOOM.

Рис.8. Під час онлайн-конференції зі здобувачами професійної освіти

«Приготування виробів з дріжджового опарного тіста» (див. рис.6).

Проведення дискусії онлайн на платформі ZOOM зайняло центральне місце в методі case-study. Її було застосовано в той час, коли здобувачі освіти досягли певного ступеню зрілості і самостійності мислення, були готові аргументувати, доводити і обґрунтовувати свою точку зору.

МАЙСТЕР-КЛАС на тему: «ПРИГОТУВАННЯ СУШІ»

Під час карантину, щоб зацікавити учнів дізнатись щось нове та надати їм можливість опанувати додаткові компетентності в приготуванні суші, було запропоновано переглянути відео та майстер-класи, які було проведено з іншими групами (наразі вони уже випускники закладу). Для виконання завдань групу було поділено на 3 міні-групи.

1 група виконувала завдання – підготовка теоретичного матеріалу «Історія виникнення суші»,

2 – «Види суші»,
3 – «Сировина для суші та її приготування».

Після виконання першого завдання кожна група отримала ще по одному завданню (див. рис.7), яке вони виконували в домашніх умовах.

Підсумком даного проєкту було проведення онлайн-конференції зі здобувачами професійної освіти на платформі ZOOM (див. рис.8).

Отже, що дає використання кейс-технології? На мою думку, кейс-технологія працює на:

- розвитку навчально-інформаційної (інтелектуальної) компетенції;
- засвоєння методів критичного мислення;
- вміння приймати колективні рішення та працювати в команді.

Особисто для мене застосування кейс-технології в освітньому процесі при підготовці робітників для харчової промисловості дає можливість сформувати та розвинути професійні компетенції, які на сьогодні так необхідні сучасному професіоналу. Ефективність навчання

за допомогою кейс-методу очевидна. Учні надається можливість перевірити теорію на практиці, активізувати свої здібності, творчо мислити.

Список використаних джерел

1. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600
2. Андрощук І. Кейс-метод на уроках як засіб налагодження педагогічної взаємодії // Педагогічний вісник: науково-педагогічний журнал Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2015. – №3 (41). С.6–9. <https://naurok.com.ua/keys-metod-yak-sposib-formuvannya-zhittevih-kompetentnostey-uchniv-13118.html>

Вікторія АККЕРМАН,
викладач предметів професійно-теоретичної підготовки
П(П)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»

СИНЕРГЕТИКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД У СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ) ОСВІТІ

Останнім часом відбувається розширення функцій професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема актуалізується переосмислення практичного і теоретичного навчання. Як на мене, це завдання можна вирішити за допомогою забезпечення синергії освіти. Давайте для початку визначимо – завдяки чому може бути реалізований синергетичний підхід, на чому ґрунтуються синергійні процеси; в чому полягає сутність синергії та як вона впливає на розвиток професійної (професійно-технічної) освіти?

Слово «синергетика» зобов'язане своїм походженням давньогрецького «синергія» – син – «спільне» і ергос – «дія», що означає спільна дія, сприяння, співпраця, співучасть. Синергетика освіти (*synergetics of*) – найважливіший напрям, що займається моделюванням самого освітнього процесу за принципом відкритості системи, що саморозвивається.

На сьогодні найбільш перспективною інноваційною технологією в освіті є синергетична модель. Синергетична модель будь-якого освітнього процесу передбачає енергетичні ресурси (внутрішні, зовнішні), які стимулюють розвиток професійної (професійно-технічної) освіти. Синергетичний підхід зумовлює пошук енергетичних джерел інформація (інформація, мотивація, ресурсність), які пробуджують сучасну професійну (професійно-технічну) освіту, піднімають її якість і статус.

Ми знаємо, що синергійні процеси позитивно впливають на якість професійної (професійно-технічної) освіти. Актуалізація синергійних процесів відбувається за рахунок міждисциплінарного аналізу методів, синтезу різних компетенцій і синергетичної комунікації того, хто навчає, і того, хто навчається. Синергійні процеси комунікації базуються на взаємодії викладачів і здобувачів професійної освіти, між викладачем і учнем формується новий тип соціальних відносин, що припускає взаємну допомогу і співтворчість.

Міністерство освіти і науки України

продовжує оновлювати професійно-технічну освіту, впроваджуючи СП(ПТ)О з конкретних робітничих професій на модульно-компетентнісній основі. Їх особливостями є:

- відсутність типових навчальних планів і типових навчальних програм з навчальних предметів, виробничого навчання;
- перелік навчальних предметів визначається закладами освіти спільно з роботодавцями;
- робочі навчальні програми розробляються закладом освіти спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів та погоджуються з регіональними органами освіти.

Під час освоєння компетенцій відбувається впорядкування та систематизація теоретичних знань на нових засадах. Побудова змісту освіти на цих засадах потребує інтеграції теоретичної і практичної складових навчання, коли для кожного рівня навчання і модуля чітко визначаються і формулюються результати, а також передбачаються критерії їх оцінювання. Застосовуючи компетентнісний підхід під час проєктування навчальної програми важливо вибрати такі форми і методи навчання, які дозволяють цілеспрямовано формувати заплановані компетенції як на теоретичному, так і виробничому навчанні.

Для досягнення відповідного рівня компетентності увага надається більш глибокому вивченню технологічного процесу, сучасних матеріалів, організації виробництва; практичному оволодінню сучасними виробничими технологіями, а також розвитку здібностей до засвоєння великої кількості інформації. Тому в процесі підготовки необхідно враховувати вимоги, які допомагають формуванню та розвитку особистості кваліфікованого робітника:

- вироблення практичних навичок та умінь повинно ґрунтуватися на сучасній теоретичній основі виробничої діяльності;
- в процесі оволодіння практичними навичками необхідно розширювати, поглиблювати та систематизувати на-

буті знання;

- навчитися застосовувати їх на практиці;
- привчити тих, хто навчається до адаптації в різних виробничих умовах;
- виробити у них здатність самостійно корегувати свої дії.

Учні повинні навчитись самостійно відтворювати здобуті знання, вміти самостійно вдосконалювати професійні вміння та навички. Все це в комплексі дає змогу сформувати особу кваліфікованого робітника, який буде здатним адаптувати свої знання та вміння до умов та вимог конкретного виробництва чи сфери послуг.

Один із напрямків діяльності ЗП(ПТ)О є співпраця з роботодавцями. Ми знаємо, що найідеальніший варіант взаємодії з роботодавцями – це участь виробничників у освітньому процесі ЗП(ПТ)О. Зміцнення зв'язків із виробництвом відкриває додаткові можливості: забезпечується врахування вимог роботодавців, з'являються умови для організації стажування педагогічних працівників з метою ознайомлення з новими виробничими технологіями й устаткуванням.

Сьогодні потребує підготовки робітничих кадрів нового формату, здатних опанувати складні професійні компетенції, різні форми інтеграції професій з оновленим змістом навчання, мобільних на ринку праці; забезпечення здобувачів професійної освіти робочими місцями під час проходження виробничого навчання й виробничої практики, які відповідають вимогам кваліфікаційних характеристик.

Найчастіше тільки на практиці в конкретній справі можна оцінити, наскільки теоретично підготовлений учень, наскільки сформовані в ньому готовність до роботи в колективі, здатність приймати самостійні рішення, здатність до вибору шляхів і засобів вирішення поставленого перед ним завдання, володіння мотивацією до виконання обраної професійної діяльності. Участь роботодавців в атестаційних комісіях підвищує відповідальність

здобувачів професійної освіти у підготовці випускної роботи, пробуджує бажання сподобатися і бути запрошеним на роботу.

Рівень професіоналізму викладачів, нові методики проведення занять, форми контролю знань і умінь здобувачів професійної освіти, як і раніше, залишаються головними у справі підготовки кваліфікованих робітників. Брати участь у підвищенні якості освіти повинні всі зацікавлені сторони: викладацький склад, адміністрація закладу освіти, роботодавці і, звичайно, учні як споживачі освітніх послуг.

Дуже ефективним є зворотний зв'язок закладу освіти з випускниками. Опитування учнів-випускників про якість викладання тих чи інших дисциплін, побажання випускників допомогли б скорегувати навчальні плани та програми окремих дисциплін. Випускники, пропрацювавши деякий час за фахом, ознайомившись з передовими технологіями і обладнанням, починають розуміти, що їм було необхідно вивчати. Тому закладам освіти необхідно підтримувати зв'язок із випускниками з метою отримання рекомендацій і побажань.

Основним завданням системи професійної (професійно-технічної) освіти є якісна підготовка високоосвічених та висококваліфікованих робітничих кадрів із відповідним рівнем компетентності й готовністю до інтеграції у

виробничий процес певної галузі промисловості, які відповідають кращим міжнародним вимогам та мають високий рівень отриманих знань.

Коли говорять про синергію, то йдеться, передусім, про позитивний ефект. Для підприємств – це можливість підготовки робочих кадрів, безпосередньо, під своє виробництво, виробничі технології та обладнання, економія часу та коштів на пошук і підбір робітників, їх перенавчання. Для здобувачів професійної освіти – набуття стійких професійних навичок роботи, самостійність, адаптація до умов конкретного виробництва.

Синергетика, звичайно, не вирішує всіх проблем освіти. Вона лише допомагає управляти, виробляти й здійснювати стратегії. Якість освіти залежить не тільки від закладу професійної (професійно-технічної) освіти, а й від здобувачів професійної освіти та їхніх роботодавців. Іншими словами, увесь світ є синергетичним.

Список використаних джерел

1. Квас М.В. Синергетичний підхід до організації навчально-виховного процесу / М.В.Квас // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. – Кіровоград: ТОВ „Імекс-ЛТД”, 2010.

2. Удод О.А. Інновації в освіті – основа модернізації галузі в сучасних умовах [Електронний ресурс] / О.А.Удод. –

Режим доступу: http://www.innovosvita.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=24&Itemid=25&lang=ru

3. Цикин В.А. Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования / В.А.Цикин // Пед. науки: зб. наук. пр. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – №2. – С.273-279.

4. Коломієць С.В. Синергетичний підхід до системи вищої освіти в умовах інформаційного суспільства / С.В.Коломієць // Вісн. Черкаськ. ун-ту. Серія: Пед. науки. – 2019.

5. Чальї А.В. Синергетический подход – необходимая составная инновационных процессов в образовании / А.В.Чальї // Развитие педагогической і психологической наук в Україні 1992-2002: зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України. – Х.: ОВС, 2002. – Ч. 2. – С.125-133.

6. Зеленов Є.А. Теоретичні основи планетарного виховання студентської молоді: монографія / Є.А.Зеленов. – Луганськ: Ноулідж, 2008. – 272 с.

7. Белих Т.В. Синергетичний підхід та проблема розвитку суб'єктивності особи [Електронний ресурс] / Т.В.Белих. – Режим доступу: <http://conf.stavsu.ru/conf.asp?ReportId=383>.

Лариса ЗАЙЦЕВА,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

З досвіду роботи

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПОШУК ВИКЛАДАЧА (Із досвіду роботи викладача зарубіжної літератури ЗП(ПТ)О «Богодучівський регіональний центр професійної освіти Харківської області» Алли МОРОЗ)

Вимушене дистанційне чи змішане навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: викладачів, здобувачів освіти та їх батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, технічно володіти різноманітними формами

онлайн-комунікацій та інструментарієм, залучати здобувачів освіти до співпраці, відшукувати методи, що гармонійно поєднують дистанційне та змішане навчання – справжня головоломка. А ще необхідно зберегти цілісну структуру уроку, відповідність темі та її місце у програмі.

Що ж таке дистанційне навчання?

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, що забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та здобувачів освіти на різних етапах навчання і самостійну

роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Режими дистанційного навчання

Дистанційне навчання може здійснюватись у двох режимах: синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) чи асинхронному (освітній процес здійснюється зручним для викладачів та здобувачів освіти графіком). Відмінністю між синхронним і асинхронним режимом є миттєві повідомлення і негайний зворотній зв'язок. Асинхронний режим не має такої можливості.

Синхронний режим дозволяє співпрацювати у форматі реального часу. Перевага синхронного режиму в тому, що здобувачі освіти залучаються в освітній процес миттєво та у визначений час. Заняття онлайн не копіюють класно-урочну систему. Змінюється і традиційна структура уроку. На дистанційний урок ефективніше запланувати мінімум пояснень, максимум інтерактиву. Не варто такий урок починати з вивчення нового матеріалу – краще спочатку повторити та закріпити знайомі теми. Можна використати елементи едьютейнменту (освіти в розважальному форматі): кросенси, анаграми, ребуси.

У ході підготовки до онлайн-уроків викладачам слід звернути увагу на те, що надати в повному обсязі навчальний матеріал, як в реальному часі, не вдасться. Необхідно виокремити найголовніше, те, про що здобувачі освіти мають дізнатися і чому навчитися. Завдання доречно створювати таким чином, щоб вони орієнтувалися на взаємодію зі здобувачами освіти. Пам'ятайте, онлайн-урок відповідно до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України від 25.09.2020 №2205, триває для здобувачів освіти I-III курсів на 1-й годині — до 30 хв., на 2-й — 20 хв. (на парних уроках: не більше 25-30 хв. на першому та не більше 15-20 хв. на другому уроці).

Після уроків із застосуванням технічних засобів навчання викладач повинен організувати для здобувачів освіти вправи з рухової активності та гімнастику для очей (для зменшення втомленості учнів на уроках потрібно чергувати види навчальної діяльності).

У синхронному режимі здобувачі освіти долучаються до викладача чітко за розкладом, визначається час кожного уроку. Частина його можна викорис-

товувати для відеопояснення, частину – для онлайн-вправ (<https://learningapps.org>), тренажерів (<https://webpen.com.ua/index.html>), тестів (<https://vseosvita.ua/test>).

Асинхронний режим може включати в себе різноманітні засоби інформації, подкасти, відеоуроки, презентації, QR-коди, розроблені викладачами дидактичні матеріали («Хмари слів», кросенси, «Стрічки часу», інтелект-карти тощо). За допомогою цього режиму здобувачі освіти можуть працювати у власному темпі. Викладачу варто зазначити терміни виконання завдань.

Поширені веб-ресурси для дистанційного навчання

Zoom (zoom.us/download) — сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей.

Moodle (<https://moodle.org/>) — безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням, що дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії викладача, здобувачів освіти та адміністрації.

Google Classroom (<https://classroom.google.com>) — сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання використовуючи відео-, текстову, графічну інформацію, проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність.

Важливо! Під час контролю та оцінювання обов'язково зважати на рівень здоров'я здобувачів освіти та загальний досвід дистанційного навчання, а також технічні проблеми, які можуть виникати під час виконання завдань. Необхідно надавати більше спроб і часу на виконання контрольних завдань.

Прикметною ознакою сучасного освітнього процесу є змішане навчання, яке, з одного боку, зумовлює поєднання традиційних і новітніх технологій, які в результаті їх поєднання й змішування допомагають реалізувати поставлені завдання. Змішане навчання передбачає зміщення акцентів із пасивного засвоєння знань до їх самостійного здобування, що сприяє розвитку самоосвітніх умінь здобувачів освіти. Необмежений доступ до інформації, у тому числі навчальної, що розміщена на різноманітних електронних носіях, уможливує формування у здобувачів освіти інформаційної компетентності та медіаграмотності.

Інформаційна компетентність — це вміння за допомогою технічних засобів

та інформаційних технологій самостійно шукати, аналізувати та добирати необхідну інформацію, обробляти її, зберігати та передавати.

Інформаційна медіаграмотність — пошук, опрацювання, зберігання інформації, творення матеріалів з використанням цифрових ресурсів. У цих умовах відбувається зміна видів діяльності суб'єктів освітнього процесу: можна не просто прослухати новий матеріал у дистанційному режимі, а й обговорити його. Це формує у здобувачів освіти вміння працювати разом, аналітичні, комунікативні вміння, сприяє розвиткові критичного мислення.

Викладач стає не ретранслятором навчальної інформації, а фасилітатором, консультантом, який докорінно змінює його функції в освітньому процесі.

З іншого боку, змішане навчання — це поєднання онлайн- та офлайн-навчання в один ланцюжок, що творить «навчальний досвід» здобувача освіти та самодостатній логічний курс чи предмет. При змішаному навчанні теорія, яку здобувач освіти опрацьовує онлайн (чи то у формі самостійного прочитання матеріалів, чи при перегляді демонстраційних відео, чи при перегляді відеозапису лекції викладача, чи у формі гри), знаходить своє застосування офлайн (тобто у приміщенні закладу освіти під час уроків). Усі активності та уроки, що відбуваються в закладі освіти мають поєднувати та на практиці закріплювати знання, здобуті при самостійній роботі онлайн.

Існує чотири моделі змішаного навчання.

1. РОТАЦІЯ ЗА СТАНЦІЯМИ

Технічні вимоги для реалізації: наявність в аудиторії електронних пристроїв (або з доступом до інтернету, або об'єднаних у мережу) з розрахунку один пристрій на три людини, якщо робота відбувається на трьох станціях з доступом до інтернету, або об'єднаних у мережу), з розрахунку один пристрій на дві людини — якщо станцій дві, один пристрій на чотири людини, якщо станцій чотири.

Використовувати комп'ютери або планшети вдома не передбачається.

Плюси: дає педагогові можливість реалізувати диференціацію, працювати з малою групою, використовувати інтерактивні форми роботи, організувати регулярну групову роботу.

Мінуси: якщо немає готової LMS з навчальними матеріалами з предмета,

Рис. 1. Моделі змішаного навчання

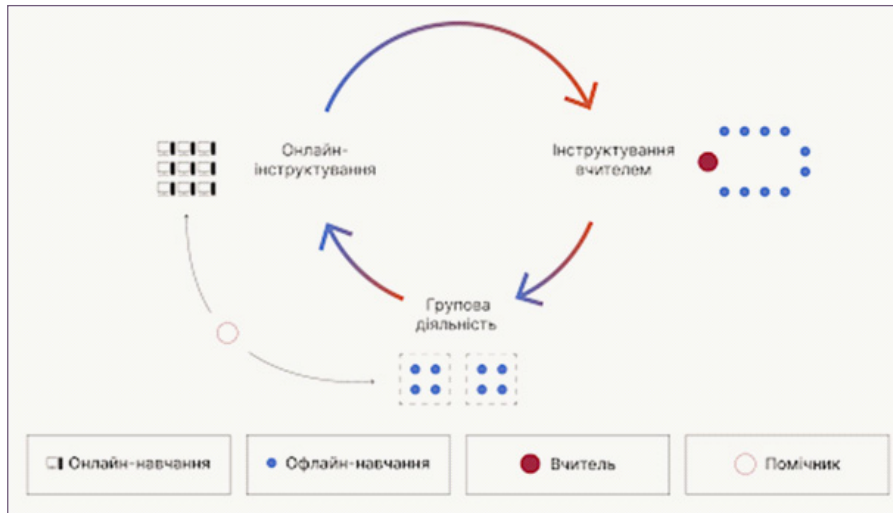

Рис. 2. Ротація за станціями

педагог повинен підготувати матеріали в LMS.

Система управління навчанням, система дистанційного навчання (англ. Learning management system) — система управління (англ. management system) навчальною діяльністю, яка використовується для розробки, управління та поширення навчальних онлайн-матеріалів із забезпеченням спільного доступу.

Створюються дані матеріали у візуальному навчальному середовищі з завданням послідовності вивчення. До складу системи входять засновані як на змістовній, так і на комунікативній компоненті:

- індивідуальні завдання;
- проекти для роботи в малих групах;
- навчальні елементи для всіх здобувачів освіти.

Вимоги до викладача: вміння працювати з малими групами, реалізувати диференційований підхід, працювати з LMS, бути тьютором і фасилітатором, формувати навчальну культуру здобувачів освіти.

Педагог об'єднує учнів у три коман-

ди за зонами навчальної діяльності:

- перша — робота з викладачем;
- друга — проєктна робота в групах;
- третя — онлайн-навчання.

Протягом уроку здобувачі освіти переміщуються між станціями (зонами) так, щоб побувати на кожній із них. Наприклад, перша група під керівництвом викладача опрацює теоретичний матеріал, друга — у форматі дис-

кусії виконує завдання проєкту, третя — працює на освітніх онлайн-ресурсах. Іноді додається четверта станція — індивідуальна самостійна робота. Якщо для створення трьох навчальних зон не вистачає простору, то у такому випадку викладач створює дві станції: робота з ним та онлайн-навчання.

2. РОТАЦІЯ ЗА ЛАБОРАТОРІЯМИ (ЗМІНА КЛАСІВ)

Модель схожа на ротацію станцій, але менш ефективна, бо не містить обов'язкову проєктну роботу.

Частина уроків проходить у звичайних кабінетах, а на одному з них здобувачі освіти переходять у комп'ютерний клас, де індивідуально працюють в онлайн-форматі для поглиблення чи закріплення отриманих знань. Викладач може організувати ротацію лабораторій на кожному четвертому-п'ятому уроці з теми.

3. ГНУЧКА МОДЕЛЬ (ІНДИВІДУАЛЬНА РОТАЦІЯ)

Зазвичай, для занять за індивідуальним планом використовуються великі приміщення (бібліотека, актовий зал тощо), де у кожного здобувача освіти буде робоче місце. По периметру цього простору розміщуються зони для роботи в малих групах, для дискусії або для виконання лабораторних.

Головне — здобувачі освіти мають вільно переміщатися та утворювати групи з урахуванням навчальних потреб.

Основна ідея гнучкої моделі — здобувачі освіти вчатьсЯ виробляти для навчання гнучкий графік.

4. ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС (FLIPPED CLASSROOM)

Рис. 3. Ротація за лабораторіями (зміна класів)

Рис. 4. Гнучка модель (індивідуальна ротація)

Рис. 5. Перевернутий клас

Це найпростіша для реалізації модель, яка поєднує навчання вдома та у закладі освіти. Удома здобувачі освіти в онлайн-форматі опрацьовують новий теоретичний матеріал: дивляться відеолекції, читають статті тощо.

Що таке перевернуте навчання?

«Перевернуте навчання» (англ. flipped learning) – це форма активного навчання, яка дозволяє «перевернути» звичний процес навчання таким чином, що домашнім завданням для здобувачів освіти виступає перегляд відповідних матеріалів, відеофрагментів із навчальним матеріалом.

У чому особливість цієї моделі?

«Перевернутий клас» змінює роль викладача в освітньому процесі. З головного транслятора знань він перетворюється на помічника – тьютора, консультанта і координатора. А це сприяє тісній співпраці із здобувачами освіти на уроках, у проєктній діяльності. Роль

здобувачів освіти також змінюється. Вони більше вже не спостерігачі, а самі несуть відповідальність за отримані знання, спрямовують освітній процес, шукають практичне застосування отриманій інформації.

Технічні вимоги для реалізації: наявність удома у здобувачів освіти електронних пристроїв з доступом до інтернету.

Ця модель уроку дає педагогові можливість реалізувати інтерактивні форми роботи, звільняє від необхідності знайомити весь клас чи групу з новим матеріалом фронтально, дозволяє побудувати урок з урахуванням готовності здобувачів освіти до заняття, обов'язково підготувати завдання на перевірку.

Власне, ми зупинимося на тому, як поєднати методику «перевернутого класу» із офлайн-уроком. Пропонуємо урок-віртуальну екскурсію.

Тема уроку:
«ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ
«ШЛЯХАМИ ОДІССЕЯ»
(Уславлення людського розуму, вірності, винахідливості й допитливості в поемі Гомера «Одіссея».
Образ Одіссея)

Перелік змістових ліній:

– ЛК: Утілення поеми Гомера у творах мистецтва.

– УС: Українські переклади творів. Уплив літератури античності на українську літературу. Гомерівські мотиви у творчості українських поетів.

– ЕК: Порівняння образів, оригіналу й перекладу (фрагментів — за умови володіння учнями іноземною мовою). Так трактує програма. Ми ж можемо порівняти різні варіанти перекладів!

– МЗ: Історія, художня культура, географія.

Формування ключових компетентностей:

– спілкування державною мовою (української мова – джерело перекладної літератури та мова спілкування);

– спілкування іноземними мовами (слухання);

– математична грамотність (складання схем, порівняльних таблиць);

– соціальні та громадянські компетентності (значення краси мистецтва для розвитку особистості сучасної людини й світу);

– підприємливість (організація роботи в групах, розподіл доручень);

– загальнокультурна грамотність (античне мистецтво; вплив античності на європейську та українську культуру, українські поети-перекладачі);

– інформаційно-цифрова компетентність (робота з різними інтернет-джерелами, виготовлення буклетів, презентацій, лепбуків).

Наскрізні лінії:

– «Підприємливість і фінансова грамотність» (сприяти розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі);

– «Здоров'я і безпека» (становлення здобувача освіти як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище);

– «Громадянська відповідальність» (колективна діяльність – дослідницька робота, робота в групі, проєкти тощо, яка розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність

щодо різноманітних способів діяльності і думок);

– «Екологічна безпека та сталий розвиток» (формування у здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості).

І так розпочнемо віртуальну екскурсію «Шляхами Одиссея». Урок проводимо за структурою трикомпонентного уроку критичного мислення.

I етап. Активізація.

Окреслення мети та очікування – складання «Навчального контракту» відповідно до мети. (Що маємо зробити на уроці, про що дізнатися, що повинні зробити?).

Етап «Мотивація» – прийом «Туристичне бюро».

І ось на етапі мотивації залучається «перевернутий клас». Здобувачі освіти, об'єднані раніше в групи, за QR-кодами презентують невеликі повідомлення для інших.

1 група – «Географічне положення Греції» (де розташована, моря, яким транспортом можна подорожувати, яка відстань, вартість квитка тощо). Якщо вивчається інший твір, країна, кодуєте інформацію, наприклад, про Францію (Стендаль «Червоне і чорне»).

2 група – «Традиції, побут, звичаї».

3 група – «Визначні пам'ятки Греції».

II етап. Усвідомлення.

1. Адаптивно-перетворювальна діяльність.

Метод «перевернутого класу» — здобувачі освіти самостійно чи за посиланнями, QR-кодами опрацювали матеріал про вплив Античності на європейську культуру (наука, абетка,

імена, міфологія, живопис, архітектура, лінгвістика).

Завдання на уроці: скласти гроно «Вплив античності на європейську культуру і культуру України» <https://www.youtube.com/watch?v=RwMfhH5sLA4>

2. Змістово-пошукова діяльність.

Метод «перевернутого класу» — за матеріалами підручника, за QR-кодом виконують наступні завдання:

1 група — скласти інтелект-карту «Поема Гомера «Одиссея» (можна, якщо є технічна можливість на уроці в інтернет-сервісі Mindmap).

2 група — скласти інфографіку «Карта подорожі Одиссея».

3 група — скласти «Літературний паспорт твору».

III етап. Рефлексія.

3. Системно-узагальнювальна діяльність.

Групи презентують свої творчі доробки (рис. 6, 7).

Підсумки підводять, розшифрувавши «Хмари слів».

Дають відповідь на запитання: «Чи виконали навчальний контракт?».

Вправа «Валіза». Членам груп відповідно до кольору «валізи» пропонується висловити думки щодо роботи на уроці:

- синій — це успіх: «У чому ваш успіх на уроці?».
- зелений — це недоліки: «Які труднощі виникали під час роботи?».
- блакитний — це знання: «Чому навчився на уроці?».
- червоний — це настрої: «Що сподобалося під час виконан-

Рис. 6. Гроно «Вплив античної літератури на мистецтво»

Рис. 7. Творчі доробки учнів

ня завдань?».

Оцінювання.

Домашнє завдання: виготовлення буклетів, презентацій, лепбуку. І відповідно – нові завдання до «перевернутого уроку».

Список використаних джерел

1. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метью С., Макінстер Д.; наук. ред., передм. О.І.Пометун. – К.: Вид-во «Плеяди», 2006.
2. Горбаль І. «Хмарка слів» // Зарубіжна література в школах України-2018. – №6.
3. <https://vseosvita.ua/library/osnovni-ponatta-ta-principi-tehnologii-perevernutogo-navcanna-peredumovi-ii-viniknenna-ta-rozvitku-332998.html>
4. Лотоцька В., Пасічник А. Методичні рекомендації «Організація дистанційного навчання в школі»: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciynna%20osvita-2020.pdf7>.
5. <https://sites.google.com/a/lyceum2.cv.ua/metodicnij-navigator/metodicni-materiali/zmisane-navcanna>

Алла МОРОЗ,

викладач ЗП(ПТ)О "Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області"

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ: ПОГЛЯД ОЗЕЛЕНЮВАЧА

Компетентність виступає в українській мові як якість, характеристика особи, яка дозволяє їй (або навіть дає право) вирішувати певні завдання, виносити рішення, судження у певній галузі. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини. Цим самим підкреслюється інтегративний характер поняття «компетентність».

У Новому тлумачному словнику української мови слово «компетентний» означено так: 1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний.

Згідно з вікіпедією компетентність у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Також визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

Компетентність працівника – це

ступінь його кваліфікації, яка дозволяє успішно вирішувати завдання, що стоять перед ним. Тобто, компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Тамара Володимирівна, майстер виробничого навчання, дивлячись на слово «КОМПЕТЕНТНІСТЬ», уявляє низку перших літер певних понять (рис. 1).

К. Комунікбельність (від лат. *communicabilis* – з'єдную, повідомляю) – здатність людини до спілкування, до встановлення соціальних зв'язків, контактів, до плідної взаємодії з іншими людьми. У психології спілкування – вміння налагоджувати контакти, здатність до конструктивного спілкування з іншими людьми.

О. Обізнаність – це якість людини, яка знається на чому-небудь, добре

ознайомлена з чимось.

М. Майстерність – це умілість, управніть або висока якість виконаної роботи.

П. Психологія (від грецького «*psyché*» – душа, дух; «*logos*» – вчення, наука) – наука, що вивчає психічні явища (мислення, почуття, волю) та поведінку людини, пояснення якої знаходимо в цих явищах.

Е. Ергономіка – вивчає діяльність людини в умовах сучасного виробництва з метою оптимізації знарядь і процесу праці та забезпечення необхідних зручностей для людини. Тобто створення таких умов, за яких забезпечується висока продуктивність, стійка працездатність та зберігається здоров'я працівника.

Т. Технологія – сукупність знань про методи здійснення виробничих процесів та наукова дисципліна, що описує, розробляє і вдосконалює зазначені вище способи, процеси та порядок (регламенти, режими) їх здійснення.

Е. Ефективність – відношення результату до витрат на його одержання, тобто, між отримуваним сумарним ефектом та сумарними витратами на створення і використання засобів, що беруть участь у процесі, його організації та здійснення.

Н. Нововведення – це результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалення, що сприяє кількісним та якісним змінам у внутрішньому середовищі підприємства та забезпечує підвищення ефективності та отримання конкурентних переваг.

Т. Толерантність – це прояв поваги до іншої раси, релігії, статі, думки чи ідеології; також справедливе і об'єктивне ставлення до тих, чий спосіб життя відрізняється від вашого.

Н. Наука – це процес творчої діяльності по отриманню нового знання, і результат цієї діяльності у вигляді цілісної системи знань, сформульованих на основі певних принципів.

Рис. 1. Інфографіка слова «КОМПЕТЕНТНІСТЬ» майстра в/н Т.В. Никоненко.

І. Інструментарій – це організаційний або методичний елемент педагогічного процесу.

С. Синергія – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їхньої суми.

Т. Труд – наполеглива, старанна праця людини.

Б...

Усі ми пам'ятаємо казку про сім чарівних пелюстків, але в даному випадку пелюстків не сім, а чотирнадцять, – рівно стільки, скільки літер у слові «компетентність». Так представляє компетентність майстер в/н ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості» (рис. 2).

Рис. 2. Компетентність у вигляді квітки з чотирнадцятьма пелюстками.

Тамара НИКОНЕНКО має робітничу професію «Озеленювач» – їй природно зрівнювати все з квітами. Саме тому, на думку майстра в/н, педагогічна діяльність не можлива без м'якості, особливо коли навчаєш дітей з особливими потребами професії «Озеленювач». Для Тамари Володимирівни – це доброзичливість до здобувачів освіти, здатність до співчуття, толерантність тощо.

Слова словами, а як їх втілити в життя... Готуючись до уроку виробничого навчання, Никоненко Т.В. планує урок так, щоб усі вищезазначені поняття знайшли певне відображення в конкретних діях і речах.

Розглянемо втілене в життя про-

фесійних компетентностей педагога на прикладі конкретного уроку виробничого навчання, бо основною формою організації освітнього процесу в навчальній майстерні був і залишається урок виробничого навчання.

Сьогодні урок в/н має інший, більш демократичний, стиль проведення, навчання професії на якому відбувається не словами, а конкретною справою. Тому перед майстром в/н постає важливе завдання – забезпечити якісне проведення уроку, ретельно продумати мету, вдало підібрати виробничі завдання та способи їх виконання здобувачами освіти. Щоб досягти поставленої на уроці мети, педагог, намагається залучати сучасні інформаційні засоби навчання.

Пропонуємо приклад формування професійних компетентностей у ході вивчення навчального модуля ОЗ-3.4. «Булбоцибуліні рослини в озелененні, агротехніка їх вирощування». Складова навчального модуля ОЗ – 3.4.1. Класифікація бульбоцибулинних рослин. Професійна компетентність: «Готування до посадки бульбоцибулинних рослин».

Організаційну частину та вступний інструктаж уроку майстер в/н розпочинає з налагоджування комунікації з учнями – вербальної, емоційної, продуктивної (рис. 3).

Тобто, з наведення своєрідного місточка між педагогом та здобувачами освіти. Це **перша пелюстка** квітки, зображеної на рис. 2.

На думку Тамари Володимирівни, сучасному педагогу треба бути обізнаним у всіх (або майже всіх) сферах життя, особливо, коли навчаєш учнів з особливими освітніми потребами. Щоб дати відповідь на будь-яке питання здо-

бувача освіти (або знати, де її швидко знайти). Це **друга пелюстка** квітки.

Розповідаючи новий матеріал, який майстер супроводжує практичним показом (рис. 3), педагог щоразу переконається, що мало досконало знати технологію виконання певних трудових функцій, необхідно підготувати безліч наочних матеріалів та застосувати різноманітні засоби донесення інформації, в тому числі й сучасні ПК. При показі нових практичних прийомів майстер в/н розуміє, що недостатньо вміти самій зробити щось якісно і вправно. Її завдання навчити майбутніх робітників професії «Озеленювач». Це **третьа пелюстка** квітки.

На будь-якому етапі уроку в учнів можуть виникати певні труднощі. Саме тому Тамара Никоненко вважає, що тут їй допомагають знання у психології. Вона намагається підібрати «ключик» до свідомості, до серця кожного особливого здобувача освіти. Це **четверта пелюстка**.

Розповідаючи про організацію робочого місця, вказую на вимоги догляду за інструментом, бо, якщо дотримуватися норм ергономіки, можна довести створення комфортних умов – запорука продуктивної праці. **П'ята пелюстка** квітки майстерні.

Застосування інструкційних та технологічних карт дає можливість усім здобувачам освіти персонально включитися в процес оволодіння знаннями. Згідно з міркуваннями майстра в/н, технологія – це мистецтво бути послідовною за будь-якої ситуації. **Шоста пелюстка**.

При підбитті підсумків вступного інструктажу педагог характеризує здобувачів освіти з точки зору активності

Рис. 3. Фото проведення організаційної частини та вступного інструктажу.

та ефективності роботи кожного.

Аналізувати – це усвідомлювати те, наскільки плідно пройшов урок в/н, тиждень, семестр... **Сьома пелюстка** квітки.

Під час поточного інструктажу Тамара Володимирівна пропонує здобувачам П(ПТ)О одну частину бульбоцибулинних рослин обробити традиційним засобом (фунгіцидами, перманганатом калію, янтарною кислотою, гуматом натрію, гетероауксином), а іншу – новітніми препаратами (фунгіцид Белліс 1 кг Basf Басф Німеччина, Біоінсекто-акарицид «Актофіт», фунгіцид Серенада АСО SC к. с.) для того, щоб згодом, спостерігаючи за розвитком окремо висаджених рослин, порівняти і зробити висновки. Це **восьма пелюстка**.

Упродовж уроку учні з особливими потребами демонструють різні результати і по-різному поведуться. Досвідченому майстру теж необхідно намагатися спокійно реагувати на будь-яку поведінку і виховувати у здобувачів освіти вміння бути толерантними.

Досвід досвідом, а застосування інноваційних технологій під час озеленювання м.Харкова має важливе значення для забезпечення позитиву для мешканців та гостей міста. Це **дев'ята пелюстка** квітки майстрині.

Будь-який урок в/н ґрунтується на науковому підході – особливому способі мислення та пізнання, що забезпечує формування необхідних про-

фесійних компетентностей. Це **десята пелюстка**.

Демонстрація ролика «Обробка бульбоцибулинних рослин перед посадкою», криптограма, тести – це застосування інструментаріїв педагогічного процесу на уроці виробничого навчання. **Одинадцята пелюстка**.

Віртуозне вміння використовувати сукупність форм, методів, прийомів і засобів – ключ до оптимального втілення педагогічного задуму.

Цікавий урок – це застосування синергії в дії. Корисна взаємодія факторів з метою підсилення одне одного – це мистецтво поєднання несполучуваного. Це **дванадцята пелюстка** квітки.

І на завершальному етапі уроку в/н при аналізі і оцінці трудової діяльності учнів акцент здійснюється на результатах роботи. Никоненко Т.В. вважає, що професійна діяльність – це повсякденна кропітка праця, повна відданість справі, наполегливість як підґрунтя розвитку професійної компетентності майстра виробничого навчання при прагненні необхідності намагатися бути людиною при досягненні будь-яких висот. Це **тринадцята пелюстка** квітки.

До речі, про людяність. Кожній новій групі майстриня пише крейдою на дошці цифру 1 і каже: «Це – людяність». Праворуч пише цифру нуль. Каже учням: це ваші таланти. Ще один нуль – будинок, авто, рахунок у банку. Ще один нуль – кар'єра. Ще і ще... Потім бере ганчірку, витирає одиницю

і питає: «Що залишилось?» – суцільні нулі. Будь-що нічого не варто без людяності.

Сучасному здобувачу освіти самому доведеться вчитися новому протягом життя. І цьому вмінню майстер в/н ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості» теж навчає учнів з особливими освітніми потребами. А також ще бути спроможними тримати удар, справлятися зі стресом (знаходячи власні джерела відновлення енергії), бути гнучкими, критично мислити та постійно розвивати свої професійні компетентності.

Таким чином, **компетентність** можлива лише при наполегливому саморозвитку майстра та здобувача освіти як особистості і професіонала. Якщо перефразувати відомий вислів, то можна констатувати, що педагогіка – це не широка стовпова дорога, і тільки той може досягти її сяючих вершин, хто, не боячись втоми, йде її кам'янистими стежками.

Тамара НИКОНЕНКО,
майстер виробничого навчання
ДНЗ «Регіональний центр професійної
освіти інноваційних технологій
будівництва та промисловості»;

Зінаїда НАЗАРЕЦЬ,
завідувач лабораторією професійної
підготовки НМЦ ПТО
у Харківській області

Проектна діяльність

Організація профілактичної роботи соціально-психологічної служби ЗП(ПТ)О Харківської області

У сучасних умовах соціально-економічної кризи і карантинних заходів, пов'язаних із пандемією, істотно зростає роль психологічної служби системи освіти у наданні соціально-педагогічної і психологічної допомоги всім учасникам освітнього процесу, збереженні їхнього соціального благополуччя і психічного здоров'я та забезпеченні реалізації завдань закладів освіти.

Система роботи ЗП(ПТ)О щодо профілактики негативних явищ злочинності та правопорушень серед учнів

поєднується із системою нормативних документів, що координують роботу практичних психологів та соціальних педагогів, і передбачає цілеспрямовану, планову, взаємопов'язану діяльність ЗП(ПТ)О і соціальних партнерів.

У рамках проекту «Профілактична off/online-платформа для молоді – АнтиКафе» **23 вересня 2021 року на базі Центру денного перебування «Компас»** було проведено одноденний навчальний тренінг для педагогів ЗП(ПТ)О на тему: «Застосування online-профілактичного квесту «Наркотики?

Не моя тема!» у роботі з підлітками групи ризику».

Програмою заходу було передбачено навчити педагогів проводити інтерактивну гру за допомогою комп'ютерів та Інтернету. Під час тренінгу учасники отримали інформацію і знання, матеріали щодо проведення квесту в режимі on-line.

За правилами гри команди-учасники за заданим маршрутом пересувалися від однієї «станції» до іншої і проходили на кожній з них бліцопитування.

Станції були такі:

безпечного працевлаштування (кожен учасник отримав сертифікат з унікальним номером у форматі PDF). (ФОТО)

Центр денного перебування «Компас» Благодійної організації «Харківський благодійний фонд «Благо» у межах проєкту «Подорож заради прав та гендерної рівності» за підтримки Міжнародного благодійного фонду «СНІД Фонду Схід – Захід (AFEW – Україна) з 2021 року реалізує навчальну програму «Journey4Life» («Подорож4life»). Розробником програми є Dance4Life – голландська організація, яка ґрунтується на знаннях, накопичених протягом десятиліття, впроваджує навчальні програми для молоді у 13 країнах світу, використовуючи найновіші дані досліджень та наукових відкриттів. Програма розроблена молоддю та для молоді як модель розширення прав та можливостей.

Кінцева мета програми «Подорож4life» – зробити внесок до подолання трьох найбільших загроз для репродуктивного здоров'я, з якими стикаються молоді люди: ВІЛ, небажаної вагітності, а також сексуального та гендерно зумовленого насильства.

06 жовтня 2021 року об 11:00 на базі Центру денного перебування «Компас» відбувся соціальний захід, присвячений профілактиці домашнього насильства – гра-квест «Те, про що мовчать...». У цьому заході брали участь команди учнів ЗП(ПТ)О м. Харкова та команда Комунального закладу соціального захисту для дітей «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» м. Харкова». Підлітки у ході гри-квесту проходили «станції»:

1. «Мої права» – обговорювали права людини взагалі з головним акцентом на права дитини. Розглядали ситуації з порушенням прав, разом

1. Шляхи і передача ВІЛ та вірусні гепатити.
2. Права та обов'язки людини та громадянина.
3. Профілактика COVID-19.
4. Толерантне ставлення до ВІЛ-позитивних людей.

Наприкінці заходу учасники отримали сертифікати і подарунки – веб-камери!

З вересня по грудень 2021 року в 15-ти областях України реалізується проєкт «Підвищення обізнаності молоді щодо безпечної міграції та працевлаштування». У Харківській області цей проєкт реалізує Харківська обласна громадська організація «Твоє право».

З 28 вересня по 01 жовтня 2021 року на базі молодіжного ХАБу «6/9» були проведені дводенні тренінги для тренерів з числа учнів 17 ЗП(ПТ)О Харківської області. На тренінгах учасники, а їх було близько 35, оволоділи навичками проведення інформаційної

сесії для однолітків та в подальшому зможуть проводити такі заходи у закладі освіти.

На сьогодні вже декілька навчених тренерів провели у закладах освіти відповідну роботу щодо залучення учнів до проходження онлайн-квесту з

обговорювали в яких ситуація дійсно порушуються права дитини, а в яких ні. Складання пазлів, розгадування ребусів – на тему прав.

2. «Клич на допомогу» – розглядали питання що таке домашнє насилля, його прояви, розігрували ситуації домашнього насилля і складали алгоритм дій як його уникнути, я поводитися, якщо став жертвою домашнього насилля та куди конкретно звертатися за допомогою.

3. «Я вмю чинити опір» – розігрували ситуацію, в якій необхідно сказати «НІ». Учасникам були роздані ролі: головний герой (дівчина, яку подруга привела в нову популярну компанію, в якій їй дуже хотілося бути), краща подруга (головна героїня вважала її кращою подругою, але насправді роль подруги негативна), внутрішній голос (також мав негативні якості, бо дуже хотів піддатися спокусі і сподобатися новій компанії), вчитель (позитивна роль), популярна медійна особа (позитивна роль – пропагується здоровий спосіб життя, високі моральні цінності) та близьке оточення (однокурсники, батьки, знайомі). Усі учасники вислов-

лювалися відповідно до своєї ролі, а головний герой вислухав всіх і прийняв рішення.

Історія: головну героїню краща подруга привела в нову компанію, в яку та дуже хотіла потрапити. Там грали в «Правила або дія», і в результаті героїня мусила пити алкоголь (але вона категорично проти алкоголю, або зробити щось непристойне; вона не

хотіла робити ні те, ні інше, але подруга почала давити на неї і шантажувати тим, що перестане з нею дружити).

4. «Карта насилля» – учасники навмання обирали карточку, в якій указано один вид насилля (фізичне, психологічне, економічне) та складали перелік проявів конкретного виду насилля, а потім створювали алгоритм дій: як уникнути цього, як себе поводити та куди звернутися за допомогою.

5. «Антистрес» – команди малювали плакат на тему «Місто без насилля».

6. «Командоутворення» – виконували на час різні завдання: присідання, креативне селфі, будували вежу, стоячи командою на ковдрі, перегортали її без допомоги рук і так, щоб вся команда залишалася на ковдрі.

7. «Dance4life» – розучували танець-символ програми «Dance4life».

8. «Кіностудія» – кожній команді була дана історія з певним видом насилля (фізичне, економічне, психологічне, булінг, кібербулінг), і вони мали зняти соціальний відеоролик з позитивним фіналом.

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області висловлює щирю вдячність за співпрацю та активну участь у цих заходах учнів з таких ЗП(ПТ)О:

- ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»;
- ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»;
- ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»;
- ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг».

Аліна ГЕРАСИМЕНКО,
методист НМЦ ПТТО
у Харківській області

НОВІ НОРМАТИВНІ АКТИ У СФЕРІ ОСВІТИ (серпень-жовтень 2021 року)

ДОКУМЕНТ	НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ
Лист МОНУ від 21.10.21 №1/9-558 «Про організацію освітнього процесу в закладах освіти під час епідемічної небезпеки»	МОНУ рекомендує запровадити дистанційне навчання в закладах вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти з 25 жовтня по 15 листопада 2021 року, внести необхідні зміни до графіка освітнього процесу та розкладу занять.
Лист МОНУ від 20.10.2021 №1/9-554 «Про проведення регіонального етапу всеукраїнського конкурсу професійної майстерності "WORLD SKILLS UKRAINE"»	Області, які мали провести відбірковий етап WorldSkills Ukraine у другій половині жовтня, але рішенням Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій були віднесені до «червоної» зони карантину, мають перенести змагання. У жовтні-листопаді триватиме регіональний етап Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності «WorldSkills Ukraine 2021-2022». Відбіркові змагання пройдуть у 25 регіонах країни. Перші конкурси вже стартували у Закарпатській та Донецькій областях.
Наказ УЦОЯО від 20.10.2021 №141 «Про проведення пробного зовнішнього незалежного оцінювання у 2022 році»	Реєстрація та підготовка осіб, які залучатимуться до роботи в пунктах проведення пробного зовнішнього незалежного оцінювання, до 11.03.2022. У 2022 році пробне ЗНО проводитиметься з: 1) української мови, української мови і літератури – 19 березня; 2) англійської мови, біології, географії, іспанської мови, історії України, математики, математики (завдання рівня стандарту), німецької мови, фізики, французької мови, хімії – 26 березня.
Наказ МОЗ від 04.10.2021 №2153 «Про затвердження Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням»	З метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, підлягають працівники: 1. Центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів. 2. Місцевих державних адміністрацій та їх структурних підрозділів. 3. Закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), загальної середньої, у тому числі спеціальних, дошкільної, позашкільної освіти, закладів спеціалізованої освіти та наукових установ незалежно від типу та форми власності.
Лист МОНУ від 22.09.2021 № 1/9-482 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 н.р.»	МОНУ спільно з ДНУ “Інститут модернізації змісту освіти” підготували методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 н.р. Більш детальна інформація за посиланням: https://mon.gov.ua/ua/npa/
Рекомендації МОН від 01.09.2021 Щодо календарно-тематичного та поурочного планування	Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи послідовність розгортання змісту в підручнику. Учитель може переносити теми уроків відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем. Більш детальна інформація за посиланням: https://www.schoollife.org.ua/rekomendatsiyi
Лист МОНУ від 16.08.2021 № 1/11-6072 «Про використання залишків коштів за освітньою субвенцією»	МОНУ роз'яснено, що за кошти субвенції не можна купувати меблі, посуд тощо, які не належать до технологічного обладнання, яке необхідне для організації харчування у ЗЗСО. Використання освітньої субвенції на придбання обладнання для їдальні (харчоблоків) закладів освіти — на засадах співфінансування з місцевими бюджетами.
Лист ІМЗО від 11.08.2021 № 22.1/10-1775 «Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2021/2022 н.р.»	МОНУ розкрито зміст розділів: ✓ нормативно-правове забезпечення; ✓ організаційна та навчально-методична робота; ✓ участь здобувачів освіти у заходах; ✓ професійна майстерність педпрацівників. Є багато активних посилань на різні сайти та матеріали, що стануть у нагоді.

До друку підготувала **Юлія РУДЕНКО**, методист НМЦ ПТО у Харківській області

ВІСНИК
РЕЕСТРАЦІЙНЕ СВІДОЦТВО
КК №128
видає 01.02.94р.
ПРОФОСВІТИ

Адреса редакції та видавця:

61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37, 4 поверх,
Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області
Тел. 64-68-60

Головний редактор

Т.О.РУСЛАНОВА

Зверстано та надруковано в лабораторії науково-методичного забезпечення

Редактор

Н.Г.СОЛОГУБ

та моніторингу якості НМЦ ПТО за адресою:

Літературний редактор

О.І.ГОРСЬКОВА

61121, м.Харків, вул.Владислава Зубенка, 37

Технічний редактор, верстка

О.В.ЯКОВЕНКО

Електронна версія газети розміщується на інформаційно-освітньому порталі
“ПТО Харківської області” ptu.org.ua

Рукописи не повертаються і не рецензуються. Відповідальність за зміст інформації несе її автор.
Точка зору авторів матеріалів може не збігатись з позицією редакції.